

Česká republika je od roku 2004 členským Evropské unie. Toto členství s sebou přináší mnoho výhod, ale také povinností. Jednou z nich je povinnost harmonizace vnitrostátního zákonodárství za účelem předcházení bariér mezi členskými státy v oblasti vnitřního trhu.

Cílem této práce bylo zhodnotit úroveň harmonizace právní úpravy spotřebních daní, objasnit pojem harmonizace, způsoby jeho provádění a postoje jednotlivých států k tomuto problému.

V práci jsem postupovala od úpravy obecnou směrnicí – nazývanou horizontální 92/12/EEC. Soustředila jsem se zejména na vymezení základních pojmů, které jsou později použity v zákonodárství jednotlivých států. Poté jsem se zaměřila na zvláštnosti, týkající se jednotlivých výrobků a s tím souvisejících směrnic.

V některých oblastech je velmi složité sladit představy států o daňové problematice. Vlády jednotlivých států byly v minulosti zvyklé určovat záležitosti daňového práva podle svého. Aby bylo dosaženo cílů harmonizace, členské státy musí své zájmy podřídit celkovým zájmům Společenství.

Spotřebními daněmi bývá zatíženo obvykle zboží, jehož spotřeba může být lidskému zdraví škodlivá, ale na druhou stranu výnosy z těchto daní jsou významným příjmem pro státní rozpočet. Evropská unie projevila snahu o vytvoření stejné úrovně zdanění u jednotlivých typů výrobků. Toto úsilí se neseťkalo s příznivým ohlasem u členských států (např. u vína) z důvodu rozdílné úrovně jeho konzumace v jednotlivých zemích. Pro přijetí rozhodnutí týkajícího se daňové problematiky je potřeba souhlasu všech států. Postupem času státy dospěly ke shodě ve formě stanovení minimálních sazeb na jednotlivé výrobky. Tyto minimální sazby mají stanovit povinnou úroveň zdanění. Každý stát může vyšší daňové sazby zvýšit.

V souvislosti se stále vzrůstajícím znečišťováním životního prostředí a nutností dodržovat závazky stanovené mezinárodním právem, se Společenství snaží tuto problematiku řešit. Na úrovni Společenství jsou přijímány

environmentální akční programy a v souběhu s nimi je ve členských státech prováděna ekologická daňová reforma. Od roku 2003 došlo k přijetí směrnice 2003/96/EC, která souvisí se zdaněním energetických produktů a elektrické energie. Na základě tohoto dokumentu mají členské státy povinnost přijmout některé ekologické daně (např. elektřina, zemní plyn, pevná paliva).

Na základě zjištěných informací jsem se snažila porovnat dvě země Evropské unie – Českou republiku a Velkou Británii s nečlenskou zemí – Švýcarskem.

Česká republika má svou úpravu plně harmonizovanou s právem Evropských společenství a uvaluje spotřební daň na víno a meziprodukty, pivo, líh a minerální oleje. Od 1. ledna 2008 se zdaňuje také elektřina, pevná paliva, zemní plyn. Při přístupových jednáních zástupci České republiky neprojevili dostatečnou vytrvalost pro získání výjimek na delší časové období v oblasti energií. Naopak zástupci Slovinska si vyjednali výjimku týkající se zdaňování zemního plynu až do roku 2014.

Velká Británie je členem Evropských společenství déle než Česká republika. Její úprava spotřebních daní je také plně harmonizována s právem Společenství. Výrobky, na které je uvalována daň, jsou podobné jako v České republice. Navíc je ve Velké Británii uplatňována daň související s cestováním letadlem (Air Passanger Duty). Spotřební daní jsou zatíženy zábavní přístroje a Bingo hry. Ve Velké Británii jsou také zavedeny ekologické daně. Týkají se klimatických změn (Climate change levy), kameniva (Aggregates levy) a odpadu (Landfill Tax).

Švýcarsko není členským státem Evropské unie, úzce však s ní spolupracuje. Na některé výrobky uplatňuje legislativu, která je v souladu s předpisy Evropského společenství. Švýcarsko je státem konfederativním a jednotlivé kantony mohou uplatňovat různou míru daňového zatížení. Od roku 2001 musí být kantonové daňové předpisy v souladu se spolkovými předpisy. Zboží, které je spotřební daní zdaněno, se neliší od zboží v ostatních státech. Jedinou odlišností je daň související s produkcí automobilů nebo jejich dovozem. Ve Švýcarsku mají letečtí dopravci také povinnost platit daň z paliva.

V západní Evropě dochází k poklesu konzumace alkoholických nápojů. Švýcarsko nadále patří mezi jejich největší konzumenty. Jedním z důvodů je i nulová výše spotřební daně na víno obsahující méně než 18 % objemových alkoholu.

Harmonizace spotřebních daní je důležitým předpokladem volného pohybu zboží mezi státy. Stanovení minimálních sazeb umožňuje pružnější přesun jednotlivých výrobků. Do budoucna by bylo vhodné změnit stávající smlouvy tak, aby namísto jednomyslného hlasování v daňové oblasti došlo ke stanovení určité procentuální většiny. Tímto řešením by se zabránilo jednotlivým členským státům blokovat rozhodnutí Společenství.

Společenství počítá s rozšířením spolupráce v oblasti poskytování informací souvisejících s kontrolou a správou spotřebních daní. Členské státy by měly lépe spolupracovat v oblasti dodržování předpisů, které se týkají spotřebních daní.